

ΙΖΟΛ. Βραγγιάνα μου, είσαι βέβαιη. Κι αν είταν
ὁ Τριστάνος; κ' ἢ μάγισσα ἢ Ἑβραία
στὰ μαῦρα της τὰ βρόχια ἂν τὸν κρατοῦσε;
ΒΡΑΓ. Μὴν τὸν πιστεύης! Εἶναι ὄχι θρεμμένη
στοῦ κῆρ Ἀντρέτου τῆ φωλιά, πού βάζει
τριγύρω σου τριβόλια καὶ παγίδες
μὲ πονηρία θανάσιμη. Ὁ Τριστάνος
δὲν εἶναι φυλακῆ. Θέλουν οἱ ὄχτροί σου
γιὰ τὸν καλό σου νὰ μὴν ξέρης, κ' ἔτσι
μὲ νέον καημὸ νὰ λυώσης. Μὰ μὴν τρέμης
βάστα γερά, νάντισταθῆς! — Νά, ὁ Ρήγας!

(Ἀκολουθεῖ)

Μεταφρ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΧΑΡΑΥΓΗ

Μὲ κάτεχαν μελαγχολικὲς σκέψεις τὸ ἀπόγευμα
τῆς Τετράτης (1 τοῦ Φλεβάρη), σάν, καθισμένος σὲ
μιὰ καρέκλα, περίμενα ν' ἀκούσω τὸν ἐναρκτήριο
τοῦ νέου Καθηγητῆ κ. Σίμου Μενάρδου· γιατί' εἶχα
διαβασμένο στίς ἑφημερίδες καὶ ἀπὸ γνωστούς μου
εἶχ' ἀκούσει πὼς τοῦ ἐτροιμαζόταν ἀποδοκιμασία ἀπ'
τοὺς φοιτητές, πού, πιστοὶ ἀκόμα στὴν κουρελιασμέ-
νη σημαία τοῦ ὑποψήφιου βουλευτῆ Ἀττικῆς, δὲν
μποροῦσαν νὰ χωνέψουν Καθηγητὴ τῆς φιλολογίας
γνωστὸ μαλλιάρο. Ἀπὸ καμμιὰ μεριά λοιπόν, σκε-
φτόμουνα, δὲ θὰ μποροῦσε νὰ χωρέσει στὸ φριχτὸ
αὐτὸ σκοτάδι μιὰ φωτεινὴ ἀχτίδα; Οἱ φοιτητές, ἢ
μορφωμένη μερίδα τῆς κοινωνίας, αὐτὴ πού ἄλλοῦ
τραβάει τὴν κόκκινη σημαία τῆς ἐπανάστασης — εἶ-
ναι καὶ αὐτοὶ προορισμένοι νὰ παίξουν στὸν τόπο μας
τὸ χειρότερο καὶ ταπεινότερο ρόλο πού μπορεῖ νὰ
φανταστεῖ κανεὶς, νὰ γίνονται σηματοφόροι τῆς ψευ-
τιᾶς, τῆς ὑποκρισίας, τῆς ὀπισθοδρομικότητος, νὰ
χειροκροτοῦν τοὺς ἀμαθέστερους καὶ χυδαιότερους
δημαγωγούς καὶ ν' ἀποδοκιμάζουν ὅσους ἔρχονται
μὲ τὸ φῶς στὸ βασίλειο αὐτὸ τοῦ Ἄδῃ; Ἀπὸ ποιούς
τότε νὰ ἐλπίζει κανεὶς; Μιὰ ὁμοβροντία χειροκροτή-
ματα καὶ ζητωκραυγὲς διέκοψαν τίς σκέψεις αὐτές·
εἶταν ἡ ὑποδοχὴ πού κάνανε οἱ φοιτητές στὸ μαλλι-
αρό Καθηγητῆ. Ὁ κ. Μενάρδος ἄρχισε μὲ σιγανὴ μὰ
μελωδικὴ φωνὴ τὸ λόγο του· ἄρχισε φυσικὰ ἀπ' τὴν
ἀρχαιότητα σάν Καθηγητῆ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς
φιλολογίας πού διορίστηκε. Ἐρριξε βλέμμα θαυμα-
σοῦ στὴν ἀρχαιότητα ὁ Μενάρδος — μὰ τὸ βλέμμ'
αὐτὸ δὲν εἶταν σάν κ' ἐκεῖνο πού εἶχαμε ὡς τώρα
συνειθισμένο· δὲ σήκωσε τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα γιὰ νὰ
περιφρονῆσῃ τὴ μέση καὶ βρῖσει χυδαία τὴ σημερ-
νὴ ὁ φωτισμένος Καθηγητῆς. Μελέτη τῆς ἀρχαιότη-
τας τέτοια δὲ στέκει σὲ σημερινούς λαούς πού θέλουν
νὰ ζήσουν. Λαοὶ πού αἰσθάνονται μέσα τους ζωὴ,
λαοὶ πού ἔχουν ἔθνικὰ ἰδεώδη καὶ πού μερικὰ ἀπ'
αὐτὰ μποροῦν σήμερα νὰ ἐκπληρώσουν δὲν περιφρο-
νοῦν τὸ παρόν, τὸ εἶναι τους. Τὸ παρελθόν τους
θέλουν βέβαια νὰ τὸ ξέρουν, θέλουν νὰ ἴδουν τὸν
παλιό τους πολιτισμὸ — μὰ ὄχι γιὰ νὰ γυρίσουν πί-
σω σ' αὐτόν, μόνον γιὰ νὰ εὐκολυνθοῦν στὸ σκημα-
τισμὸ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ μέλλοντος. Ὅ,τι ἄλλαξε τὸ
πέραςμα τοῦ χρόνου — αὐτὸ δὲν πάει νὰ πεῖ πὼς
εἶναι βάρβαρο ἢ χυδαῖο· αὐτὸ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς

ἐξέλιξης κ' ἔχει τόση ἀξία ὅση καὶ τὸ παλιό. Ἐτσι κ'
ἢ νέα Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶναι βάρβαρη, οὔτε ἢ
βυζαντιακὴ κ' ἢ ἀρχαία δὲν ἔχει τὸ μονοπώλιο τῆς
εὐγένειας· ἔτσι κ' ἢ λογοτεχνία πού μεταχειρίστηκε
γιὰ ὄργανό της τίς διαφορὲς αὐτὲς μορφὲς τῆς γλῶσ-
σας δὲν πρέπει νὰ ἐξεταστῆ μὲ μονομέρεια, γιατί
καὶ ὁ ἑλληνικὸς μεσαιῶνας καὶ ὁ ἀθάνατος νέος ἑλλη-
νισμὸς μᾶς ἔδωκε ἔργα μὲ ζωὴ καὶ ἀξία, ἔργα πού
καθρεφτίζουν ὅλα τὴν ψυχὴ τοῦ ἐνιαίου λαοῦ. Κ' ἢ
ἐνότητα αὐτὴ μ' ὅλη τὴ μεγάλη χρονικὴ ἀπόσταση
φαίνεται ζωγραφισμένη στὰ λογοτεχνικὰ μνημεῖα,
πού μᾶς δείχνουν σὲ τόσα σημεῖα τίς ἴδιες ἀντίλη-
ψεις, τὰ ἴδια αἰσθήματα, τίς ἴδιες ἐντυπώσεις.

Ἦλιε πού πᾶς στὴ μάννα σου, Ἦλιε πού πᾶς νὰ δύσης
Ἄν δῆς καὶ τὴν ἀγάπη μου νὰ μοῦ τὴ χαιρετίσης,

λέει ὁ λαϊκὸς ποιητῆς· τὸν ἥλιο βάζει γιὰ ταχυδρόμο
καὶ ὁ Ἄϊας τοῦ Σοφοκλῆ στέλνοντάς στὴ μάννα του
τοὺς τελευταίους του χαιρετισμούς!

Τὴν ἐθνικὴ αὐτὴ ἐνότητα τὴν περιφρόνησαν
οἱ περιώνυμοι «σοφοὶ» τῆς χθῆς· φωνασκοῦσαν βέ-
βαια γιὰ τὰ ἔθνικὰ ἰδεώδη μὰ ξεχνοῦσαν πὼς αὐτὰ
στηρίζονται ὄχι στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ μὰ στὴ με-
σαιωνικὴ παράδοση πού μόνον αὐτὴ μᾶς συνδέει μὲ
τὸ λαὸ πού διεκδικοῦμε τὴν κληρονομία του. Ἐνα
ἐθνικὸ ρῖγος πιάνει στὰ λόγια αὐτὰ καὶ τοὺς ψυχραι-
μότερους ἀκροατές· πολλὲς φορὲς ζωηρὰ χειροκρο-
τήματα πού ὀλοφάνερα βγαίνουν ἀπ' τὴν καρδιά
ἐκείνων, πού ἴσως ἦρθαν ν' ἀποδοκιμάσουν τὸν
προδότη μαλλιάρο διακόπτουν τὸν κ. Μενάρδο. Τὰ
σκοτεινιασμένα μάτια τῶν ὀπισθοδρομικῶν νέων τῆς
χθῆς ἀρχίζουν νὰ βλέπουν στὸ φῶς πού ἔρριχνε ὁ
μαλλιάρος προβολέας γιὰ συκοφαντίες καὶ χυδαιότη-
τες ὅ,τι ὡς τὰ χτῆς ἔβλεπαν γιὰ μεγαλουργίες! Ἀρ-
χίζουν νὰ βλέπουν πὼς δὲν εἶν' οἱ μαλλιάροι ἐκεῖνοι
πού ζητοῦν τὴ διάσπαση τῆς φυλῆς μὲ τὴ διάσπαση
τῆς γλῶσσας, μὰ ἐκεῖνοι πού περιφρονώντας τὴ
γλῶσσα χίλιων χρόνων προσηλώνουν τὰ βλέμματα σὲ
μιὰ μόνον — καὶ τόσο μακρυνή — ἐποχὴ καὶ θεωρών-
τας βάρβαρο τὸ κάθε τι πού ἀκολούθησε, δὲ βλέ-
πουν πιά Ἑλληνισμὸ ὕστερ' ἀπὸ κείνη τὴν ἐποχὴ!
Ἀρχίζουν νὰ βλέπουν πὼς δὲν εἶναι προδότες, πού
πουλιένται σὲ ξένους ἐχθρικούς μας λαούς ἐκεῖνοι
πού ὑπερασπίζον ἀτρόμητα τὴν ἐθνικὴ γλῶσσα —
μὰ Ἑλληνες πού τολμοῦν νὰ ἐλπίζουν ἀκόμα σ' ἕνα
παρόν καὶ σ' ἕνα μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ πού
θέλουν νὰ ἴδουν μορφωμένο τὸν ἑλληνικὸ λαό, πού
οἱ ἄλλοι ὡς τώρα ἄφιναν στὸ μεγαλύτερο σκοτάδι!
Κι ὅταν ὁ ἐμπνευσμένος ὀμιλητῆς τέλειωσε μὲ τὴν
ὁμορφὴ ἀποστροφὴ «ὁ στενὸς ὀρίζων τῆς σήμερον
θὰ εὐρυνθῆ καὶ τότε θὰ ἴδωμεν — θὰ ἴδῃτε τουλά-
χιστον, ὦ νέοι σεῖς «**Ἑλλάδα τὴν Ἑλλάδα**», χειρο-
κροτήματα καὶ ἐπευφημίες, βγαλμένες ἀπ' τὰ φυλο-
κάρδια ἐκείνων πού σκέψεις σκοτεινὲς τοὺς εἶχαν φέ-
ρει ἐκεῖ, εἶταν τῶν κοκόρων τὰ λαλητὰ πού μνηοῦ-
σαν ἐπὶ τέλους καὶ σὲ μᾶς τὸν ἐρχομὸ τῆς χαριυγῆς.

Κι ἀφήσαμε τὴν αἴθουσα μὲ τὴν καρδιά πλημ-
μυρισμένη χαρὰ — κ' ἐλπίδα, πὼς θάρθει καὶ δῶ ἢ
ἐποχὴ πού τοῦ Ἦλιου οἱ φωτεινὲς ἀχτίδες θὰ λύσουν
τὸ σημερινὸ τρισκόταδο, θὰ φωτίσουν **τὴ νέαν Ἑλ-
λάδα**.

A. T.